

також спрямована на пошук шляхів його удосконалення з урахуванням досвіду ведення обліку за різними моделями обліку.

Організація обліку вміщує правові регламенти в найширшому контексті міжнародної інтеграції та виявляє в них шляхи гармонізації. При цьому можливим результатом таких пошуків може стати, що різноманітність умов господарювання, які існують у кожній країні, на практиці призводять до малої вірогідності формування вичерпної універсальної моделі бухгалтерського обліку, здатної задовольнити на всі часи абсолютно всі держави. Доки розвивається світова цивілізація, з нею розвивається й бухгалтерський облік. Оскільки ніякі теорії не здатні врахувати реальність існування буття в цілому. Однаковою мірою це стосується будь-якої галузі знання, у тому числі й бухгалтерського обліку та його організації.

Осмятченко В. О.,

*д-р екон. наук, професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АСИМЕТРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Варто зауважити, що підсистема податкового обліку (розрахунків), в основному, побудована на обмеженнях щодо визнання витрат, тобто велика частина реально понесених підприємством витрат не ідентифікуються як витрати для цілей розрахунку та сплати податку на прибуток, таким чином, можна з упевненістю сказати, що першоджерелом асиметрії бухгалтерської інформації є штучні обмеження в рамках бухгалтерського обліку витрат для цілей оподаткування.

Аби усунути причини такого виду асиметрії інформації, пропонуємо здійснити реформу національної системи бухгалтерського обліку, суть якої полягає у спрощенні системи шляхом ліквідації податкового обліку (розрахунків) як явища та перехід на сплату податків на основі даних бухгалтерського обліку відповідно до П(С)БО (або так званого «фінансового обліку»). До речі, навіть назва «фінансовий облік» буде залишатися актуальною, оскільки фінанси охоплюють відносини зі сплати податків.

Запропонована реформа дозволить не тільки зменшити досить великий обсяг облікової роботи, але і зробити ведення бізнесу

більш простим і зрозумілішим, зменшить можливості тиску податкових органів на бізнес через маніпулювання «розмитими» нормами податкового законодавства та покращить у цілому інвестиційний клімат в Україні.

Хтось може сказати, що не треба жити рожевими ілюзіями, що всі ці добрі наміри — це лише добрі наміри, які рано чи пізно розіб'ються об стіну суцільно корумпованих економічних реалій. Але ми вважаємо, що це не так, оскільки саме по собі спрощення є свого роду ліками від корупції. Адже ніяке посилення контрольних заходів, збільшення штрафних санкцій чи термінів кримінального покарання (які часто розглядаються як панацея) не дозволять кардинально покращити ситуацію, а породжують лише вищі розцінки хабарів і відсотки відкатів. Тоді як спрощення може стати дійсно ефективним інструментом боротьби з корупцією, оскільки передбачає усунення більшості ситуацій, при якій потенційний хабарник може зустрітися з особою — потенційним платником хабара. Як це не дивно, але в даному випадку певного роду деградація системи бухгалтерського обліку (у вигляді ліквідації однієї з її підсистем) у результаті відкриває нові шляхи до еволюції економічного життя.

Інша унікальна сторона запропонованої симпліфікації бухгалтерського обліку полягає у можливості знайти баланс інтересів держави у вигляді податкової «машини» та суб'єктів господарювання — платників податків через введення в дію автоматичних економічних стабілізаторів. Унаслідок переходу до сплати податку на основі даних обліку відповідно до П(С)БО, наміри штучного завищення прибутку в звітності для інвестиційної привабливості компанії будуть стримуватися необхідністю сплатити надто велику суму податку на прибуток, тоді як наміри штучного заниження прибутку в звітності для сплати меншого податку будуть стримуватися ризиком втрати інвестиційної привабливості акцій та зменшення ринкової вартості компанії. Хоча, звичайно, погоджуємося, що запропонована «стабілізаційна модель» найефективніше буде діяти в умовах економіки з розвинутим фондовим ринком, від якого Україна поки що віддалена. Але у перспективі отримати очікуваний результат від реалізації такої моделі є цілком реально.

Усі банально-класичні пропозиції з удосконалення обліку шляхом додавання нового субрахунку або якогось рядка в форму звітності кардинально нічого не змінять, це ніщо інше, як просто косметичний ремонт проблеми, сама ж проблема нікуди не зникає. Тому сьогодні необхідно йти на крок повної уніфікації податкового та фінансового обліку, лише це забезпечить повне вирі-

шення проблеми, а не просто лікування її симптомів. Саме така реформа, на нашу думку, і дасть змогу максимально усунути дихотомію національної системи бухгалтерського обліку.

На нашу думку, національна система оподаткування знаходиться в системній кризі, підтвердженням цього є її місце в останніх світових економічних рейтингах. Не малу роль у такому негативному становищі відіграло штучне введення окремої підсистеми податкового обліку (розрахунків) у національну систему бухгалтерського обліку для вирішення проблеми дефіциту бюджету, оскільки внаслідок цього ускладнення були створені сприятливі умови для зародження асиметрії бухгалтерської інформації між її надавачами та користувачами. Надавач унаслідок «креативного» обліку та «агресивного» обліку подає оптимізовану або завильовану інформацію користувачу, таким чином, отримувач інформації має не повну інформацію про реальний фінансовий стан підприємства та приймає у подальшому помилкові рішення на її основі.

Таким чином, запропоновано вирішити дві зазначені взаємозв'язані проблеми шляхом відміни податкового обліку (розрахунків) як явища, паралельно з переходом на розрахунок та сплату податків, виходячи з бухгалтерського обліку відповідно до П(С)БО. Це, у свою чергу, дозволить ліквідувати першоджерело асиметрії бухгалтерської інформації, створить більш сприятливі умови для ведення бізнесу в Україні та допоможе реалізувати модель збалансування інтересів державної фіскальної «машини» та платників податків.

Сагова С. В.,

канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку,

Жиліна О. В.,

асистент кафедри стратегії підприємств,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПОХІДНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ І ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Серед проблем, пов'язаних з обліком фінансових інвестицій, відзначаються такі як облік похідних (спеціальних) цінних паперів та облік операцій з даними інструментами фондового ринку, оскільки останнім часом активізувався інтерес до використання похідних цінних паперів як одного із основних джерел одержан-